

LITURGIKA

Dalyko (modulio) pavadinimas		Kodas	Studijų programa (-os)
Liturgika / Liturgics		B037816	<i>Atlikimo menas (Vargonai)</i>
Dėstytojas (-ai)		Padalinys	
Koordinuojantis: doc. dr. Danutė Kalavinskaitė.		Muzikos teorijos katedra	
Studijų pakopa		Dalyko (modulio) tipas	
Pirmoji (bakalauras)		Privalomas	
Igyvendinimo forma	Vykdyto laikotarpis / Studijų programa		Vykdyto kalba (-os)
Auditorinė	5–6 semestrai / <i>Atlikimo menas (Vargonai)</i>		Lietuvių
Reikalavimai studijuojančiajam			
Išankstiniai reikalavimai: išklaustas <i>Bažnytinės muzikos istorijos</i> kursas.			Gretutiniai reikalavimai (jei yra): nėra.
Dalyko (modulio) apimtis kreditais	Visas studento darbo krūvis valandomis	Kontaktinio darbo valandos	Savarankiško darbo valandos
3 (1,5+1,5)	80 (40+40)	34 (17+17)	46 (23+23)
Dalyko (modulio) tikslas			
Dalyko <i>Liturgika</i> tikslas – supažindinti su šiuolaikine Katalikų Bažnyčios liturgija bei kitomis apeigomis, Bažnyčios dokumentų keliamais reikalavimais muzikai ir muzikantams, katalikų bažnyčios vargonininkui privalomu žinoti repertuaru, liturginėmis knygomis ir giesmynais; padėti suprasti bažnyčios vargonininko pareigas, teises ir atsakomybę, deramo repertuaro parinkimo principus; išugdyti psalmių giedojimo ir elementaraus liturginio vargonavimo įgūdžius.			
Trumpa dalyko (modulio) anotacija (iki 500 simbolių)			
<i>Liturgikos</i> studijų objektas – katalikų bažnyčios liturgija bažnyčios vargonininko veiklos aspektu. Šiame kurse studentai įgyja teorinių (katalikų liturgikos) žinių, išmoksta bažnyčios vargonininkui būtiną repertuarą minimumą. Užsiėmimų metu jie supažindinami su liturginėmis knygomis, bažnytinei muzikai skirtomis instrukcijomis ir giesmynais, skatinami svarstyti muzikos sakralumo, estetinio ir sielovadinio vertingumo klausimus, suprasti bažnyčios vargonininko vaidmenį, mokosi kritiškai įvertinti ir apeigoms pritaikyti įvairių stilių muziką. <i>Liturgikos</i> kurso metu studentai parengiami liturginės praktikos užsiėmimams ir darbui bažnyčioje.			

Studijų programos(-ų) ugdomos kompetencijos (progr. rezultato nr.)	Dalyko (modulio) studijų rezultatai	Studijų metodai	Vertinimo metodai
Gebėjimas parengti ir profesionaliai atlikti skirtingų stilių, žanrų ir formų muzikos kūrinius. (1.1)	Gebės atlikti liturginius giedojimus, jiems pritardamas vargonais, taip pat liturgijai tinkamus muzikos kūrinius, demonstruodamas bažnytinės muzikos stiliaus suvokimą.	Paskaitos ir pratybos, diskusija, muzikinio teksto analizė ir parengimas, individualus darbas.	Muzikinių užduočių atlikimas (techninių atlikimo įgūdžių pristatymas)
Gebėjimas perteikti ir plėtoti muzikinę mintį. (2.2)	Gebės aranžuoti ir adaptuoti liturginius giedojimus ir bažnytinės muzikos kūrinius, atsižvelgdamas į bendruomenės poreikius ir bažnyčioje muzikuojančių asmenų galimybes, taip pat improvizuoti, prireikus lanksčiai prisitaikyti prie apeigų ritmo.	Paskaitos ir pratybos, atvejo studija, diskusija, muzikinio teksto analizė ir parengimas, individualus darbas.	Muzikinių užduočių atlikimas (techninių atlikimo įgūdžių pristatymas)
Muzikos kalbos ir istorijos žinios, kultūros kontekstų išmanymas. (3.1)	Gebės laisvai skaityti kvadratinę bažnytinės monodijos notaciją, žinos grigališkojo choralo sandaros principus, gebės jį stilingai interpretuoti ir harmonizuoti.	Informacijos šaltinių apžvalga, muzikinio teksto analizė, pratybos, individualus darbas.	Muzikinių užduočių atlikimas (techninių atlikimo įgūdžių pristatymas), apklausa žodžiu
Muzikos kalbos ir istorijos žinios, kultūros kontekstų išmanymas. (3.2)	Žinos įvairių epochų bažnytinės kūrybos stilistines ypatybes, gebės jas atkurti harmonizuodamas giesmes ar improvizuodamas liturgijoje.	Literatūros studijos, pratybos, diskusija, muzikinio teksto analizė ir parengimas, individualus darbas.	Muzikinių užduočių atlikimas (techninių atlikimo įgūdžių pristatymas), apklausa žodžiu
Gebėjimas komunikuoti, bendrauti ir bendradarbiauti. (5.1)	Žinos bažnyčios vargonininko kaip profesionalaus muziko pareigas ir atsakomybę, gebės efektyviai bei etiškai bendrauti ir bendradarbiauti su dvasininkais, bažnyčios chorą, bendruomene ir kitais muzikantais, drauge su jais siekdamas Katalikų Bažnyčios dokumentų reikalavimus atitinkančio muzikavimo ir liturginių apeigų tėkmės sklandumo.	Informacijos šaltinių apžvalga, diskusija, atvejo studija, individualus darbas.	Apklausa žodžiu
Gebėjimas komunikuoti, bendrauti	Gebės aiškiai, sklandžiai ir argumentuotai reikšti mintis, pristatydamas bažnytinės liturginės muzikos	Literatūros ir muzikos kūrinių studijos ir	Apklausa žodžiu

ir bendradarbiauti. (5.2)	sampratą, skirtingų muzikos stilių privalumus ir trūkumus, ugdydamas kitų visuomenės narių (bendruomenės) muzikinius gabumus bei stiliaus pajautą.	analizė, diskusija.	
Kritiškas ir savikritiškas mąstymas. (6.1)	Gebės tikslingai naudotis bažnytinę muziką reglamentuojančiais Katalikų Bažnyčios dokumentais, liturginėmis knygomis ir giesmynais.	Informacijos šaltinių apžvalga, literatūros studijos, diskusija, liturginių ir muzikinių šaltinių analizė.	Apklausa žodžiu
Kritiškas ir savikritiškas mąstymas. (6.2)	Gebės kritiškai analizuoti katalikų bažnyčiose skambančią muziką ir jos atlikimą, savikritiškai vertinti savo motyvaciją ir darbo kokybę.	Literatūros studijos, diskusija, liturginių ir muzikinių šaltinių analizė, individualus darbas.	Apklausa žodžiu

Temos	Kontaktinio darbo valandos							Savarankiškų studijų laikas ir užduotys		
	Teorinės paskaitos	Individualios paskaitos	Seminarai	Praktikumai	Pratybos	Pasirengimas egz. / konsultacijos	Egzaminas/įskaita	Visas kontaktinis darbas	Savarankiškas darbas	Užduotys
1 semestras										
1. Įvadas: <i>Liturgikos</i> kurso objektas ir struktūra. Liturginiai metai, jų laikotarpių ypatumai – apžvalga. Liturginis kalendorius.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė.
2. Vargonininkas bažnyčioje: Mišių atsakymų intonavimas, tinkamo giesmės aukščio parinkimas, vadovavimas bendruomenės giedojimui. Liturginės knygos.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, pratybos.
3. Mišios, jų istorinė raida, rūšys ir sandara.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas.
4. Valandų liturgija: istorinė raida, sandara.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas.
5. Psalmidija. Grigališki psalmių tonai.	3							3	4	Nurodytos literatūros skaitymas ir analizė, psalmodijos mokymasis (pratybos).
6. Valandų liturgija: Rytmetinė ir Vakarinė.	1							1	1	Liturginių knygų analizė, psalmodijos mokymasis.
7. Valandų liturgija: Dieninė, Naktinė ir Skaitinių valanda.	1							1	1	Liturginių knygų analizė, psalmodijos mokymasis.
8. Atliepamoji psalmė ir psalmodija Mišiose. Grigališkų tonų ir dermių harmonizavimas.	1							1	2	Nurodytos literatūros skaitymas, muzikinės užduoties mokymasis.
9. Visų Šventųjų išskilmė ir Vėlinės. Gedulinės apeigos – mišios, valandų liturgija.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė.
10. Mišių atliepai, aleliuja, prefacijos, didysis <i>Amen</i> , <i>Tėve mūsų</i> . Intonavimas ir harmonizavimas.	3							3	8	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
11. Advento liturginis laikas. Jo istorija, ypatumai, šventės ir repertuaras.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė.
12. Kalėdos ir Kalėdų laikas. Kalėdų laiko šventės. Šio laikotarpio liturgijos ypatumai ir repertuaras. Giesmė „Sveikas, Jėzau gimusis“.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, giesmės mokymasis
Įskaita							1	1		
Iš viso:	16						1	17	23	
2 semestras										
1. Eilinis liturginis laikas, jo šventės.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas.
2. Mišių <i>ordinarium</i> ir <i>proprium</i> dalys – jų parinkimo principai. Mišios lenkų kalba:	1							1	2	Nurodytos literatūros skaitymas, muzikinių

atliepai, mišių giesmės.										užduočių mokymasis.
3. Švč. Sakramento pagarbinimo apeigos.	1							1	7	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
4. Sakramentų teikimas Mišiose ir greta Mišių. Santuokos apeigos ir muzika.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
5. Muzika Katalikų Bažnyčios istorijoje. Muziką ir muzikavimą apeigose ir bažnyčios erdvėje reglamentuojantys dokumentai.	1							1	2	Nurodytos literatūros skaitymas ir analizė.
6. Himnai ir sekvencijos Katalikų Bažnyčios liturgijoje: grigališkas ir vėlesni jų variantai.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, muzikinių užduočių mokymasis.
7. Populiarios tradicinės giesmės. Giesmės Mergelei Marijai.	1							1	1	Nurodytos literatūros analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
8. Liturginiai giesmynai Lietuvoje: kritinė analizė, giesmių apžvalga.	1							1	1	Nurodytos literatūros analizė.
9. Gavėnia, jos ypatumai, repertuaras. Pelenų trečiadienio apeigos. Giesmė „Kurs už mus kaltus“.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
10. Didžioji savaitė. Didžiojo Ketvirtadienio ir Penktadienio apeigos ir giesmės.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
11. Velyknakčio, Velykų ryto apeigos ir Velykų oktava. Velykinis atsisveikinimas. Giesmė „Linksma diena mums nušvito“.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
12. Velykų laikas, jo ypatumai ir šventės.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas.
13. Gegužinės ir birželinės pamaldos. Kitos tradicinės pamaldos (Kryžiaus kelio, rožinio). Litanijos.	3							3	2	Nurodytos literatūros skaitymas, liturginių knygų analizė, muzikinių užduočių mokymasis.
14. Instrumentinė muzika liturgijoje: jos galimybės, repertuaras, parinkimo kriterijai.	1							1	1	Muzikos kūrinių analizė liturginiu požiūriu.
15. Muzikos sakralumo problema: „jaunimo“, Taizė, romansinės, liaudies, tradicinės giesmės, grigališkas choralas.	1							1	1	Nurodytos literatūros skaitymas ir muzikos pavyzdžių analizė.
16. Egzaminas.								1	1	
Iš viso:	16							1	17	23

Vertinimo strategija	Svoris, proc.	Atsiskaitymo laikas	Vertinimo kriterijai
1 semestras			
Darbas paskaitose	20	Semestro metu	<i>Studentų kritinio mąstymo lygmuo:</i> vertinamas studentų aktyvumas svarstant paskaitos temas, gebėjimas suprasti ir aptarti iš anksto pateiktus šaltinius.
Įskaita (apklausa žodžiu): teorinės žinios, gebėjimas naudotis liturginėmis knygomis	40	Žiemos sesijos metu	<i>Studentų teorinių žinių ligi tol išdėstytomis kurso temomis lygmuo:</i> patikrinamas pagal studentų atsakymus į klausimus.
Įskaita: grojimas ir giedojimas	40	Žiemos sesijos metu	<i>Studentų muzikinių žinių ligi tol išdėstytomis kurso temomis lygmuo:</i> vertinamas studentų gebėjimas atlikti liturginius giedojimus.
2 semestras			
Darbas paskaitose	20	Semestro metu	<i>Studentų kritinio mąstymo lygmuo:</i> vertinamas studentų aktyvumas svarstant paskaitos temas, gebėjimas suprasti ir aptarti iš anksto pateiktus šaltinius.
Egzaminas (apklausa žodžiu): teorinės žinios, gebėjimas naudotis liturginėmis knygomis	40	Pavasario sesijos metu	<i>Studentų teorinių žinių ligi tol išdėstytomis kurso temomis lygmuo:</i> patikrinamas pagal studentų atsakymus į komisijos klausimus.
Egzaminas: grojimas ir giedojimas	40	Pavasario sesijos metu	<i>Studentų muzikinių žinių ligi tol išdėstytomis kurso temomis lygmuo:</i> vertinamas studentų gebėjimas atlikti liturginius giedojimus.

Autorius	Leidimo metai	Pavadinimas	Periodinio leidinio Nr. ar leidinio tomas	Leidimo vieta ir leidykla ar internetinė nuoroda
Privalomi studijų šaltiniai				
	1987 1982	<i>Romos Mišiolas</i> Pagrindinis Mišiolas Gedulinis Mišiolas	T. 1 T. 2	Vilnius, Kaunas: Lietuvos Vyskupų Konferencija
	1994	<i>Dievo tautos liturginės valandos (Be skaitinių)</i>		Lietuvos Vyskupų Konferencija
Kajackas, Algimantas	1998	<i>Bažnyčia liturgijoje: liturgijos raida istorijoje. Vadovėlis aukštosioms mokykloms</i>		Kaunas: LKB TKK leidykla
Kalavinskaitė, Danutė	2008	Bažnytinės muzikos problematika Katalikų Bažnyčios XX a.–XXI a. pr. dokumentuose // <i>Lietuvos muzikologija</i> , p. 131–149	T. 9	Vilnius: Lietuvos muzikos ir teatro akademija
Vilimas, Jonas (sud.)	2011	<i>Bažnytinė muzika</i> . Enciklopedinis žinynas		Vilnius: Mokslo ir enciklopedijų leidybos centras
Papildomi studijų šaltiniai				
	1996–	<i>Bažnyčios žinios</i> . Lietuvos Katalikų Bažnyčios IC biuletenis	Nr. 10–	http://www.baznycioszinios.lt/
		[Katalikų Bažnyčios dokumentai]		http://katalikai.lt/index.php?id=17
	1983	Musicam sacram. Apeigų kongregacijos instrukcija dėl muzikos // <i>Katalikų kalendorius-žinynas 1983</i> , p. 217–229		Vilnius, Kaunas: Lietuvos Vyskupų Konferencija
	2011 2013 2015 [rengiama]	<i>Valandų liturgija: Adventas. Kalėdų laikas Gavėnia. Didysis Velykų tridienis. Velykų laikas Eilinis laikas (I–XVII savaitės) [Eilinis laikas (XVII–XXXIV savaitės)]</i>	T. 1 T. 2 T. 3 [T. 4]	Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai
	2013 (ar ankstesni)	<i>Liturginis maldynas</i>		Vilnius: Katalikų pasaulio leidiniai
	1979	<i>Graduale Triplex</i>		Solesmis
Aliulis, Vaclovas	1996	<i>Liturgikos apžvalga</i>		Vilnius
Caldwell, Peter	1994	Kas yra „religiška“ religinėje muzikoje? // <i>Trečioji ir ketvirtoji religijos, filosofijos ir bažnytinio meno studijų savaitės (1991–1992, Lietuva)</i> , p. 260–272		Vilnius: „Lumen“ fondo leidykla
Cole, Basil	1993	<i>Music and Morals. A Theological Appraisal of the Moral and Psychological Effects of Music</i>		New York: Alba House
Dyer, Joseph	2001	Roman Catholic Church Music // <i>The New Grove Dictionary of Music and Musicians</i> (ed. S. Sadie and J. Tyrrell), p. 544–570	2nd ed., Vol. 21	London: Macmillan
Kalavinskaitė, Danutė	2008	Liturgijos atnaujinimas ir muzika: popmuzika katalikų bažnyčiose – liturginės reformos vaisius? // <i>Soter</i> , p. 113–125	Nr. 27 (55)	Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas
Kalavinskaitė, Danutė	2009	Liturgijos reforma ir muzika: tradicinio paveldo atnaujintoje liturgijoje problema // <i>Soter</i> , p. 61–77	Nr. 30 (58)	Kaunas: Vytauto Didžiojo universitetas
Saulnier, Daniel	2014	<i>Grigališkasis choralas</i>		Vilniaus šv. Kazimiero grigališkojo choralo studija

Aprobuota Muzikos teorijos katedros	2016-09-30, Nr. 7.
Registracijos studijų dalykų (modulių) registre Nr. ir data	R(16)-129, 2016-10-27.